

В .А. Косаківський

ПІЗНЬОТРИПІЛЬСЬКІ ПОСЕЛЕННЯ В БАСЕЙНІ РІЧКИ САВРАНКИ

В басейні річки Савранки, правої притоки Південного Бугу, є чимало трипільських пам'яток. До пізнього Трипілля належать поселення Білий Камінь-Рогузка, Чечельник, урочище Вишенька та, можливо, Стратіївка.

В 1928 р, експедиція під керівництвом С. С. Гамченка провела дослідження поселення Білий Камінь-Рогузка. Поселення розташоване поблизу річки Рогузки /частина на території села Білий Камінь, а частина на полях с. Рогузки/. Тут виявлено рештки понад 50 житлових ¹ площадок розмірами 32х60 м². Експедиція дослідила залишки шести жител: три в с. Білому. Каміні і три на полях с. Рогузки. Площадки розташовані по схилу тераси з півночі на південь на віддалі 1,2-2,7 м одна від одної. Під час розкопок виявлено цікавий речовий матеріал. Чечельницьке поселення розташоване на лівому березі річки Савранки, на південному схилі пагорба. Розміри поселення 700х900 м, /63 га/. Більша частина, поселення знаходиться під забудовою і практично зруйнована. На полі та городах виявлено залишки 91 житлової та господарської споруди розміром 7х10 м кожна. Виявлено також три господарські ями та залишки вогнища з золою, кістками та фрагментами кераміки.

На сучасній поверхні зібрано цікавий речовий матеріал; знаряддя праці, кераміку антропоморфну та зооморфну пластику, а на одній із площадок на дні великого горщика знайдено обгорілі зерна пшениці.

Про планування поселення говорити поки що важко, бо спеціальних досліджень не велося. На складеному плані лише в північно-західній частині /на території відгодівельного радгоспу/ та в північно-східній частині/ у відстійниках цукрокомбінату/ можна помітити розташування площадок по овелу.

На південь від Чечельника знаходиться поселення в урочищі Вишенька. Тут знайдено матеріали трипільської та черняхівської культур.

Загалом на всіх поселеннях кераміка та знаряддя праці однотипні. З кераміки найбільш характерними є конічні миски, біконічні, грушовидні, великі біконічні широкогорлі горщики, анфори та покришки.

Можна припускати, що наприкінці IV- на початку III тис. до н.е, басейн річки Савранки був добре обжитий пізньотрипільськими племенами.